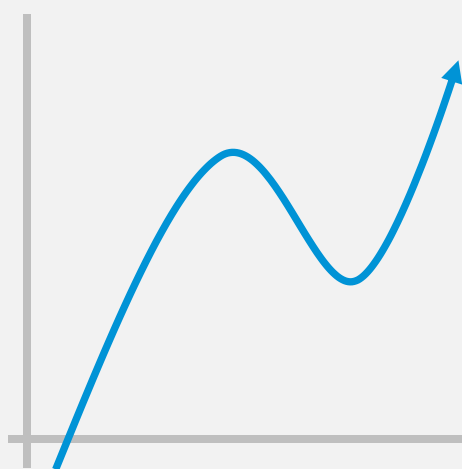

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

SPOLEČNÉ ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB V NEFINANČNÍCH PODNICÍCH

VÝSLEDKY ZA 4. ČTVRTLETÍ 2021

AUTOŘI: VLADIMÍR ŠTÍPEK, BOHUSLAV ČÍŽEK, ANNA NOVOTNÁ

Zpracováno Svazem průmyslu a dopravy ČR na základě společného šetření
mezi nefinančními podniky Svazu průmyslu a dopravy ČR a České národní banky

OBSAH

O ŠETŘENÍ.....	2
SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ.....	3
VÝSLEDKY PODROBNĚ.....	4
1. KONDICE FIREM: POPTÁVKA, ZAKÁZKY A INVESTICE.....	4
2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY.....	7
3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY.....	8
PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ.....	11

O ŠETŘENÍ

Databázi časových řad naleznete [ZDE](#)

Pravidelné čtvrtletní šetření SP ČR a ČNB: více než 10letá historie čtvrtletních statistických a analytických výstupů

Unikátní společný projekt: Spolupráce významné mezinárodně uznávané měnové instituce a nejvýznamnějšího zaměstnavatelského Svazu v ČR

Informace od firem: Informace o očekávání, podnikatelském prostředí, faktorech a bariérách atd. **Respondenti:** 155 respondentů v šetření za 4. čtvrtletí 2021

Databáze časových řad je dostupná na stránkách ČNB:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=ACAA&p_sestuid=&p_lang=CS

Cesta: Databáze časových řad ARAD → Statistická data → Všeobecná ekonomická statistika → Statistická šetření ČNB → Statistické šetření ČNB a SP ČR v nefinančních podnicích

Autoři: Vladimír Štípek, Bohuslav Čížek, Anna Novotná

Zpracováno Svazem průmyslu a dopravy ČR na základě společného šetření mezi nefinančními podniky Svazu průmyslu a dopravy ČR a České národní banky

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ

Pozitivní vývoj domácí i zahraniční poptávky	<p>Společné šetření SP ČR a ČNB mapuje trendy a výhledy ekonomiky na závěr roku 2021, konkrétně ve 4. čtvrtletí a očekávání respondentů pro letošní rok.</p> <p>Po historicky nejvyšším covidovém poklesu ekonomiky v roce 2020 byl rok 2021 ve znamení oživení. V druhé polovině roku 2021 vidíme ale určitou stagnaci růstu, byť s indikátory, které v závěru roku 2021 naznačují zlepšení ekonomické nálady a šanci na mírné meziroční zrychlení post-covidového oživení v letošním roce.</p>
Zvýšení zakázek	<p>Vnímání domácí i zahraniční poptávky je pozitivní a stabilizovalo se na mírně příznivější úrovni. Pozitivní očekávání převažuje rovněž v oblasti zakázek, což se týká spíše delšího horizontu. Pro nejbližší měsíce žádnou výraznější změnu v tempu firmy nečekaly. Podnikatelé čekají během roku 2022, patrně i se zlepšováním pandemické situace a s předpokladem vyřešení např. nedostatku klíčových komponent, další zlepšování ekonomické situace.</p>
Stabilizace investičního očekávání	<p>Pozitivní naladění podnikatelů dokládá i stále pozitivní saldo investičního očekávání. Na dlouhodobější plány samozřejmě působí řada přetrvávajících rizik, ale převis pozitivních očekávání nad negativním je zřejmý i v oblasti investic. Musíme si ale uvědomit stav výchozí srovnávací základny a vývoj investic v posledních dvou letech. Na makroekonomické úrovni byly totiž v loňském roce investice na nízké úrovni. K růstu investic nepřispívají navíc stávající růsty cen a cenová nestabilita.</p>
Dynamický inflační a cenový vývoj	<p>Výraznější nárůst je v oblasti cenového vývoje, kdy podnikatelé očekávají růst cen vysoko nad inflačním cílem (pro horizont 1 roků nárůst o 4,37 % a pro 3letý horizont nárůst o 4,16 %). Značný nárůst je v oblasti očekávaného vývoje cen vstupů a výstupů, který dynamicky reaguje na nárůst inflačních tlaků a cenového vývoje z konce roku 2021. V loňském roce se snažily firmy skrze řadu opatření či na úkor marží absorbovat nárůsty cen vstupů, letos již ale musí vysoké ceny častěji do svých výstupů promítat. Očekávání dle šetření pro ceny výstupů nefinančních podniků se poprvé za dobu šetření dostaly na dvoucifernou úroveň.</p>
Obnovení nárůstu mezd, rigidní trh práce	<p>Mírně se zvyšuje další očekávaný nárůst mezd, který po post-covidovém zbrzdění opět reaguje na cenový vývoj. Zaměstnanost se dle očekávání bude i v budoucnu mírně zvyšovat, což znamená, že na trhu práce bude stále přetrvávat velmi napjatá situace.</p>
Nárůst cen vstupů	<p>Firmy nadále vnímají jako velmi limitující ceny materiálů, surovin a rovněž ceny energie. Obdobně jsou stále více limitující vysoké náklady na práci a nedostatek kvalifikované síly. V těchto oblastech se situace pro podnikatele zhoršuje a žádné zlepšení dle šetření nepřišlo.</p>
Euro v ČR	<p>Firmy kvůli absenci eura, přestože jsou dodavatelé i odběratelé ze zemí platících eurem klíčoví, musejí svůj vývoz zajišťovat proti kurzovému riziku. Tyto náklady, které tak negativně přispívají k řadě ostatních rostoucích položek v rámci vstupů, zbytečně prodražují produkci. Podnikatelé tak dlouhodobě využívají v části transakcí měnu euro i pro platby mezi rezidenty v ČR.</p>

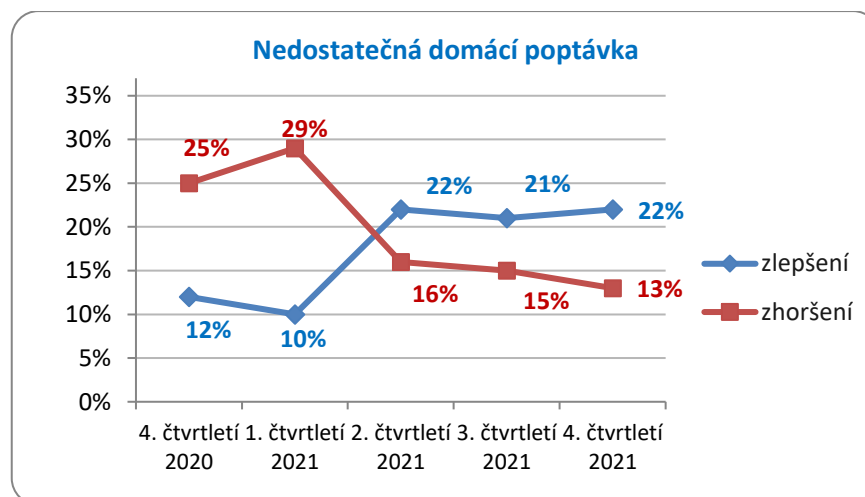
VÝSLEDKY PODROBNĚ

1. KONDICE FIREM: POPTÁVKA, ZAKÁZKY A INVESTICE

Hodnocení
domácí
poptávky

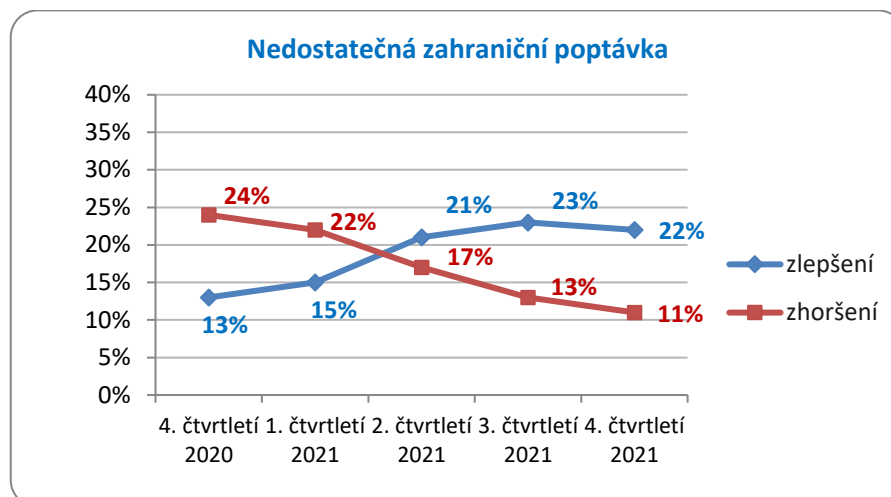
Společné šetření SP ČR a ČNB ukázalo, že v závěru roku 2021 pokračoval **trend zlepšování některých indikátorů a ožívání ekonomiky, byť významně do trendu zasahovaly existující limity a rizika**. Z určitého úhlu pohledu lze druhou polovinu roku charakterizovat rovněž stagnací, protože statistická data jsou rozkolísaná výraznými propady během pandemické krize, které následně byly logicky střídány vysokými nominálními přírůstky. První polovina roku 2021 vyrovnávala silné lockdowny roku 2020, kdy část ekonomiky byla ochromena absencí plynulých dodávek, nebo vysokou nemocností či preventivním uzavřením výroby i velkých podniků. Postupně ale stále výrazněji působilo současně několik limitujících faktorů růstu, které oživení bránily, byť poptávka byla rostoucí. Nebylo tak možné plně využít prostor pro růst daný ze strany poptávky.

Nadále **převažuje pozitivní vnímání domácí poptávky** a situace se v posledních třech čtvrtletích spíše stabilizovala poté, co v první polovině roku došlo ke zlepšení situace a negativní hodnocení ze strany podnikatelů se dostala pod převis pozitivního hodnocení.

Hodnocení
zahraniční
poptávky

V rámci hodnocení **zahraniční poptávky** se pozitivní trend rovněž udržel. I přes velmi drobné zhoršení u pozitivních hodnocení tak nadále zůstává **výrazný převis hodnocení pozitivního nad negativním**. Příznivý vliv na českou exportně orientovanou ekonomiku tak pokračuje, což značí vhodné navázání domácí ekonomiky na silné, prosperující a stabilní ekonomické partnery v zahraničí. Predikce růstu našich zahraničních ekonomik, které považujeme za stěžejní pro domácí ekonomiku, jsou minimálně na stejné růstové úrovni jako ČR, často ale spíše dokonce lepší.

Očekávání zakázek

Očekávání zakázek nadále zůstává **pozitivní** oproti situaci během koronavirové krize, ovšem v krátkodobém horizontu se objevuje větší opatrnost a zmírnění kladného salda.

Důvodem mohou být obavy z přetrvávajících dílčích limitů, kterým musejí podnikatelé čelit, především například obavy z dynamického cenového vývoje, či přetrvávající celkové míry nejistot. Přestože s rostoucím časem se koronavirové rozkolísání poptávky a nabídky (omezení produkce během počátku pandemie, následná vyšší než očekávaná poptávka, která vedla ke skokovému nárůstu cen v řadě oblastí) postupně řeší a tržními silami eliminuje, některé sektory či konkrétně některé komodity mohou tuto zvýšenou volatilitu vykazovat nadále.

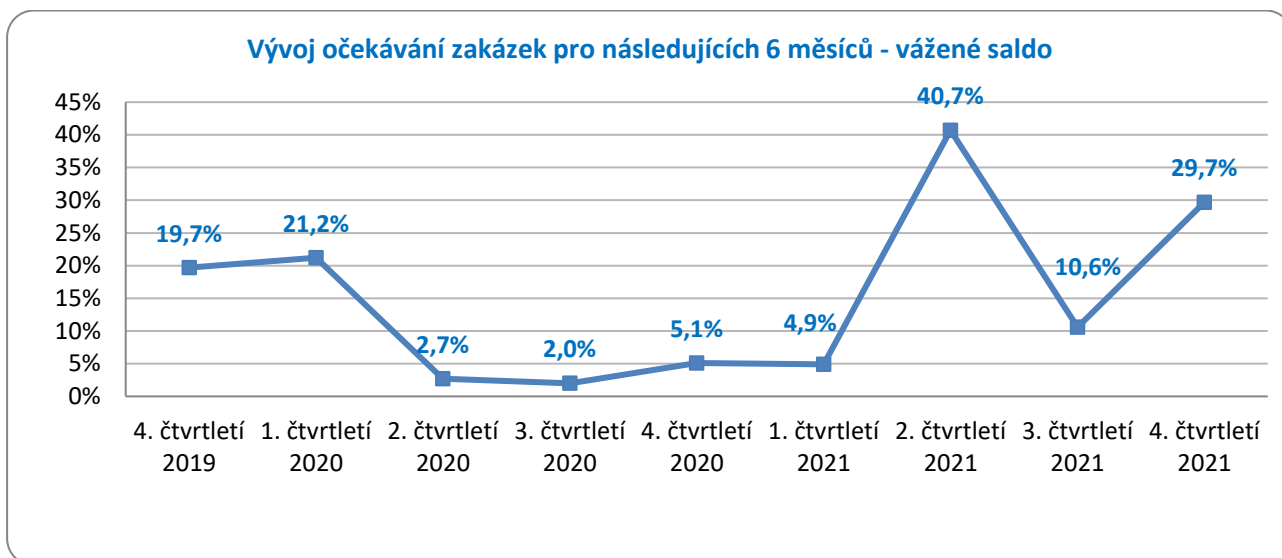
V horizontu **následujícího čtvrtletí** (což představuje očekávání pro první kvartál 2022) i přes mezičtvrtletní zhoršení pozitivní očekávání převažují, což je odrazem zlepšující se kondice ekonomiky po koronavirových ztrátách v realitě řady omezení, nejistot a rizik.

Vývoj zakázek – očekávání pro následující čtvrtletí	3Q 2020	4Q 2020	1Q 2021	2Q 2021	3Q 2021	4Q 2021
zvýšení	30,8	25,0	28,0	33,9	39,3	31,2
snížení	40,3	40,0	39,6	29,9	14,6	21,8
beze změny	25,7	35,0	32,3	36,2	46,2	47,0

V **půlročním horizontu** se naopak situace zlepšuje výrazněji, přestože je dlouhodobější predikce z podstaty složitější, očekávají podnikatelé během léta 2022 klidnější vývoj situace, i v souladu s očekávaným ústupem pandemických rizik díky očkování či lékům.

Vývoj zakázek – očekávání pro následující půlrok	3Q 2020	4Q 2020	1Q 2021	2Q 2021	3Q 2021	4Q 2021
zvýšení	32,5	30,7	33,7	56,6	28,4	45,3
snížení	30,5	25,6	28,9	16,0	17,8	15,6
beze změny	37,1	43,7	37,4	27,5	53,8	39,1

Následující graf ukazuje **vážené saldo očekávání zakázek** pro půlroční období. Oproti začátku pandemie je stávající situace skutečně lepší a očekávání jsou i přes fluktuaci na vysoké úrovni. Uvedené saldo je nicméně vždy porovnáním výhledu s daným obdobím.

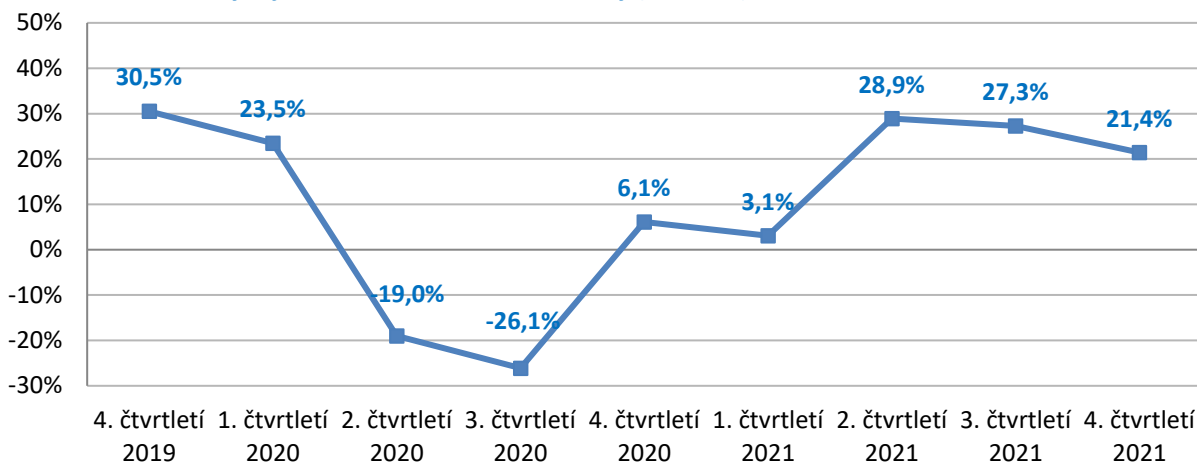

**Investice
v ročním
horizontu**

Očekávání investic v ročním horizontu vykazuje stabilizaci. Je samozřejmě otázkou, jaká bude skutečná míra investic a zda s ohledem na nízkou srovnávací základnu nebude nadále investiční aktivita spíše nízká.

Z našeho pohledu je investiční aktivita nejen **nutná**, vzhledem k snahám o lokalizaci výroby (během pandemie se ukázala rizikovost vzdálené výroby a určitá nespolehlivost složitých dodavatelských řetězců), nedostatku pracovní síly (tj. investice do pracovně méně náročných technologií) či v důsledku snížených či odkládaných investic v posledních dvou letech, ale též **pravděpodobná** – ekonomická situace a predikce naznačují prostor pro obnovení růstu soukromých investic..

Vývoj očekávání investiční aktivity (12 měs.) - vážené saldo

Investice v půlročním horizontu

Kratší půlroční horizont se (po zlepšení v minulých kvartálech) zůstává i ve 4. čtvrtletí 2021 stabilní. Vážené saldo se ze záporných hodnot z loňského roku dostalo nyní na 25,3 %, což nadále ilustruje jednoznačnou převahu pozitivních očekávání pro první polovinu roku 2022.

2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY

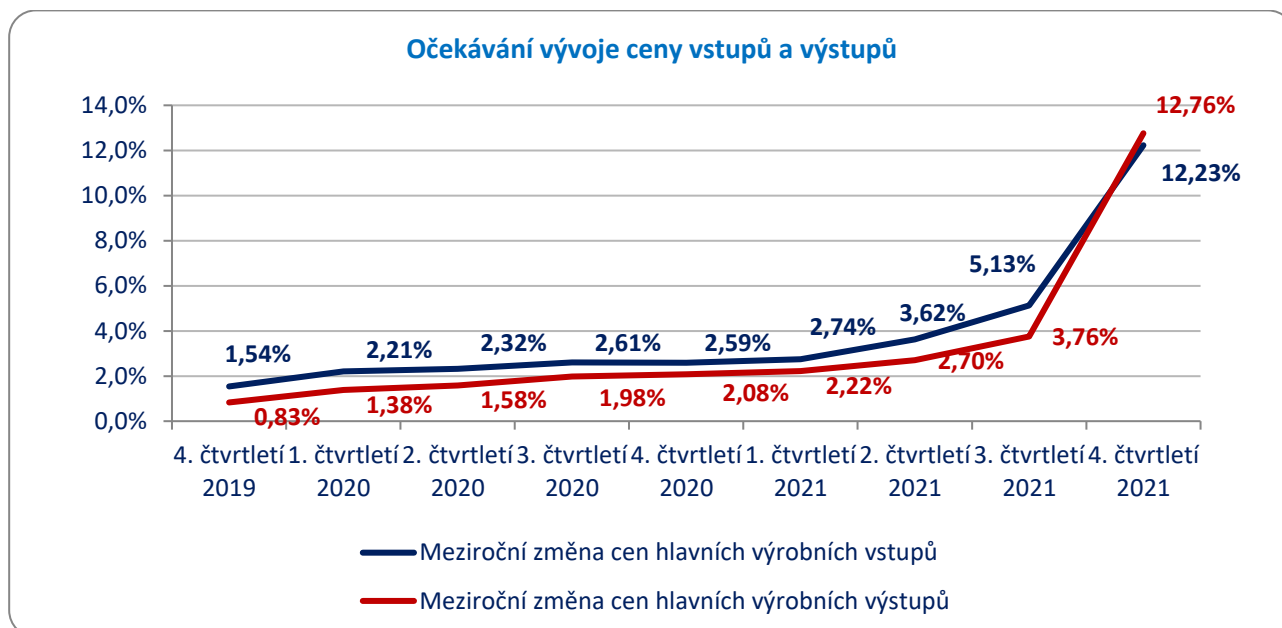
Očekávání růstu cen

V oblasti **cenového vývoje** došlo v závěru roku k výraznému nárůstu, a to vysoko nad inflační cíl. Podnikatelé v horizontu **1 roku** čekají nárůst spotřebitelských cen o **4,37 %** a v horizontu **3 let** očekávají stále relativně vysoký růst o **4,16 %**. Ze statistických dat rovněž plyne, že inflace v závěru roku značně rostla. Ze současného pohledu byl vývoj během celého roku poměrně stabilní a mírný, ale v závěru roku inflační tlaky nabraly na síle. V prosinci 2021 dosáhla inflace úrovně 6,6 %, byť za celý rok je dle údajů ČSÚ ([zde](#)) byla průměrná míra růstu spotřebitelských cen 3,8 %.

Cena vstupů a výstupů

Velmi dynamický vývoj v posledním čtvrtletí nastal v oblasti **cen vstupů a výstupů hlavních výrobních faktorů**. V ročním horizontu respondenti očekávají **nárůst cen vstupů o 12,23 % a výstupů o 12,76 %** jak je patrné z následujícího grafu.

Dosavadní „nezdravý“ rozdíl mezi (rychlejší rostoucí) cenou vstupů oproti výstupům v minulosti ukazovalo riziko pro ziskovost firem, kdy firmy enormní nárůst vstupů nemohly plně absorbovat v podobě zvýšení cen výstupů a snižovala se jim tím zisková marže. Aktuální vývoj ukazuje, že i firmy již budou muset více v letošním roce zohledňovat ceny vstupů. Ovšem celkový vývoj, který indikuje tento ukazatel, je rizikem a potenciálním zdrojem pro celkovou míru inflace v roce 2022.

Napětí na trhu práce, nedostatek pracovníků

Trh práce se nadále potýká s nedostatkem zaměstnanců – a nezaměstnanost opět klesá. Zklidnění dle výsledků šetření nelze očekávat.

V oblasti **zaměstnanosti očekává jen opětovný mírný nárůst, což znamená**, fakticky tak trh práce zůstává beze změny a v současné „zamrznuté“ podobě. Pro rok 2022 se čeká dodatečný nárůst zaměstnanosti o **1,06 %**, což ukazuje, že nadále bude na trhu práce převažovat poptávka nad nabídkou.

Situace na trhu práce se tedy dle aktuálních výsledků šetření **neuklidňuje**, nedostatek pracovníků tak může mít nadále vliv na růst průměrné mzdy.

Očekávaný **nárůst mezd** v horizontu následujícího čtvrtletí je nyní na hodnotě **3,18 %** (předchozí čtvrtletí byl očekávaný růst 2,52 %). V celém roce 2022 by měl být růst mezd dle očekávání **3,98 %** (předchozí šetření očekávalo 3,49 %). Po post-covidovém zbrzdění tak opět mzdy reagují na nedostatek pracovníků na trhu a na celkový cenový vývoj (Pozn.: *Odhady v rámci šetření nezohledňují faktory jako je přesčasová práce, mzdové benefity, 13. plat či vliv minimální mzdy nebo růst platů veřejné sféry*).

3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY

Vývoj faktorů s vlivem na růst firmy

V šetření zjišťujeme podíl respondentů, kteří očekávají zhoršení či zlepšení hlavních faktorů v oblastech klíčových pro **růst firmy**.

Nadále jsme svědky velmi silného **nárůstu cen na trzích v případě mnoha vstupů**, od kovů, meziproduktů až po ceny energie a emisních povolenek. K růstu nákladů přispěla i realizovaná epidemiologická opatření, testování pracovníků a další komplikace běžného fungování firem i jejich zaměstnanců. U řady surovin, materiálů a mezi-vstupů vzrostly ceny i dvouciferně. V posledním čtvrtletí roku 2021 se situace dle šetření v oblasti cen a cenové stability zhoršila.

VÝSLEDKY SPOLEČNÉHO ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB ZA 3. ČTVRTLETÍ 2021

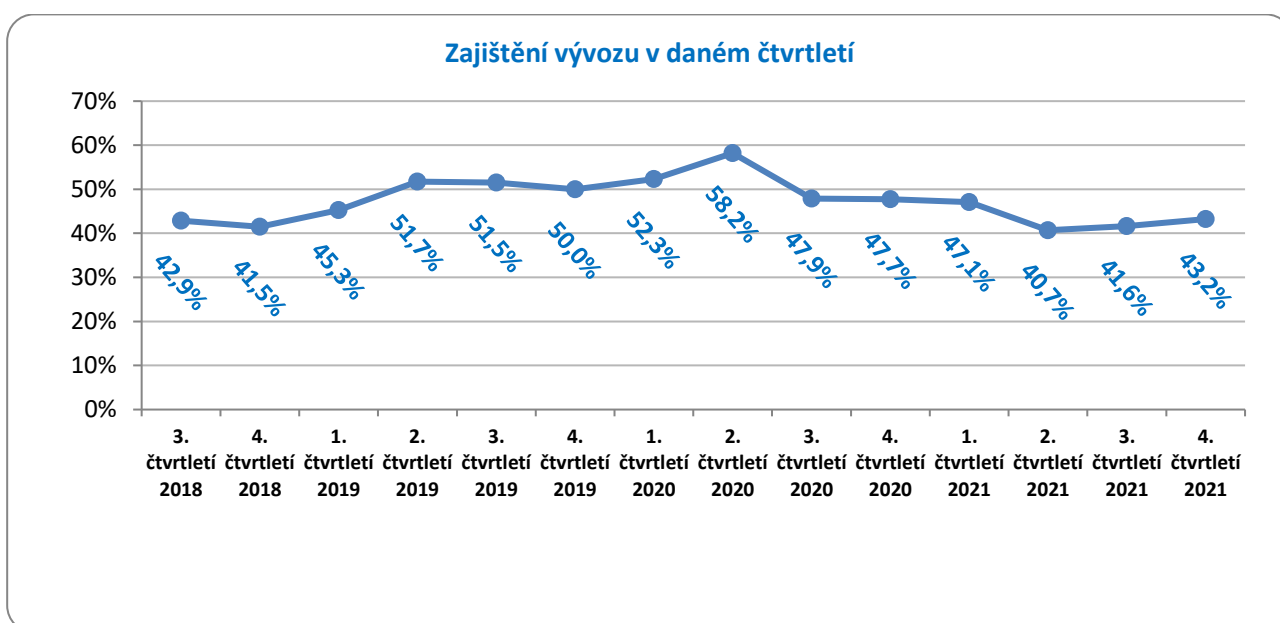
Růst cen vstupů je silný omezující faktor pro růst firmy, se ještě ve 3. čtvrtletí 2021 zdůraznilo v oblasti **cen materiálů a surovin, cen energií, i nákladů na práci** a zhoršil se i **nedostatek kvalifikované pracovní síly** (zlepšení v těchto oblastech firmy téměř nevykazují).

Tyto bariéry jsou nyní pro firmy významné a mohou být jedním z důvodů zpomalení příznivého růstového trendu, které v první polovině roku 2021 potvrdila i data z šetření SP ČR a ČNB. Tyto komplikace budou překážkou lepších výsledků firem i v příštím roce.

Ve **finanční oblasti** (*nedostatek financí, druhotná platební neschopnost*) zůstává situace stabilizovaná a větší problémy zatím nečiní ani **dostupnost úvěrů**. Zatím není v tomto ukazateli z pohledu podnikatelů viditelná politika zvyšování základních úrokových sazeb ze strany ČNB, která tím chce zabrzdit zrychlující inflaci.

Firmy jsou stále negativně ovlivňovány tím, že **ČR zatím nemá společnou měnu euro**. Firmy z ČR mají **náklady se zajištěním** proti kurzovým výkyvům, a dokonce dobrovolně používají euro, protože v silně „eurizovaných“ zemích našich hlavních ekonomických partnerů mají významnou část dodavatelů i odběratelů.

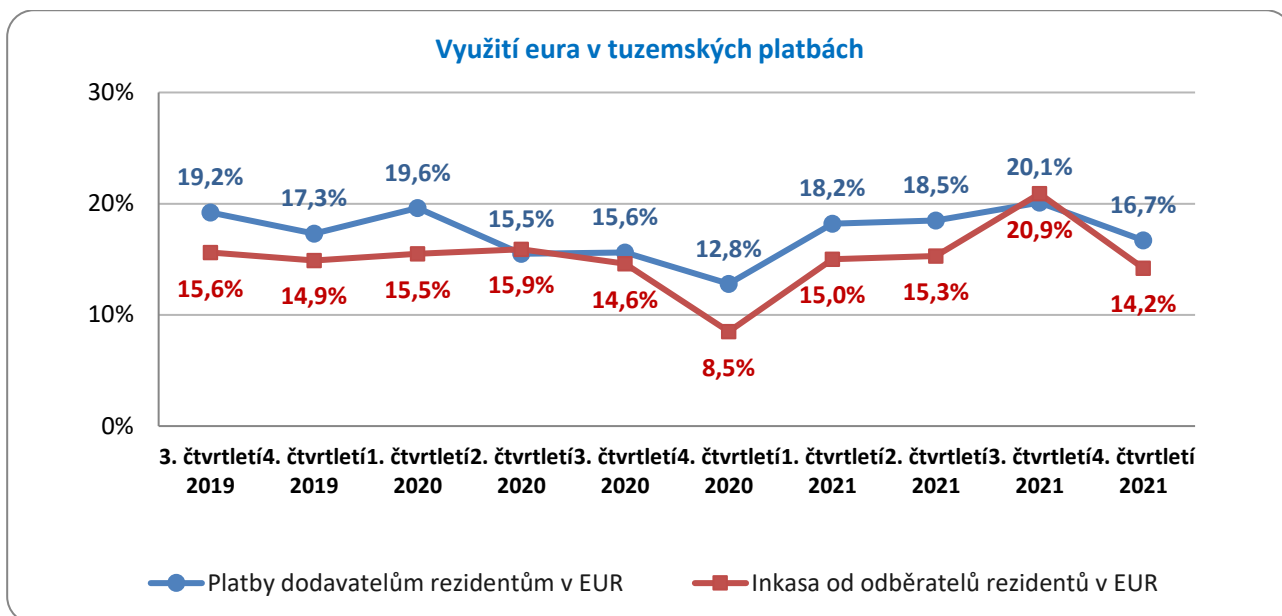
Náklady na zajištění exportu

Z grafu výše plyne, že **podíl finančního zajištění exportu** je stále dlouhodobě v intervalu **40–50 %**, to znamená, že necelá **polovina českého exportu se musí zajišťovat**, což při absenci eura a významné orientaci české ekonomiky na eurozónu zbytečně zvyšuje podnikatelům náklady.

Používání eura

Další přirozenou formou zajištění proti kurzovým výkyvům je **používání eura podniky v ČR i v rámci tuzemských plateb**. Dlouhodobě z výsledků šetření **pozorujeme, že dobrovolné používání eura se v intervalu 15–20 % transakcí mezi rezidenty**. Z předchozích čtvrtletí víme, že i dílčí pokles pod hranici 15 % je obvykle hned v dalším šetření střídáno návratem do dlouhodobě validního intervalu.

Poznámka: Data pro všechny grafy a tabulky pocházejí z tohoto šetření.

PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ

Ojedinelá spolupráce

Od roku 2011 provádí Svaz průmyslu a dopravy ČR ve spolupráci s Českou národní bankou pravidelná čtvrtletní šetření. Respondenty jsou podniky z nefinančního sektoru, jejichž struktura je vybrána tak, aby odrážela strukturu české ekonomiky.

Chcete se zapojit?

Svůj zájem sdělte prosím pracovníkům ČNB zodpovědným za statistické šetření na e-mail Setreni@cnb.cz, tel.: 224 414 398, kde Vám poskytnou podrobnější informace k obsahu šetření a ke způsobu vyplňování statistického dotazníku.

Šetření nabízí obrázek o aktuálním stavu a očekávaném vývoji podnikatelského prostředí jak z pohledu vnitřních, tak i vnějších podmínek.

Využití

Šetření Svaz průmyslu a dopravy ČR využívá jako základ pro prosazování zájmů zaměstnavatelů a podnikatelů. Přidanou hodnotu vytváří pohled samotných podniků, na jehož základě může být argumentace věcnější a silnější. Výsledky pomáhají: *Poskytnout signály o budoucím vývoji a situaci v podnikové sféře ekonomiky; Varovat před možnými problémy, poukazovat na slabá místa a rizika; Při tvorbě makroekonomické prognózy ČNB pro účely měnové politiky.*

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTŘÍKU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTŘÍKU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE

